

Der Stadtrat Marburg hat mit einer bereits rechkräftig gewordenen Entscheidung aus sanitären Gründen die Schliessung des Stadtfriedhofes angeordnet und Verfügungen über den Fortbestand und die Entfernung der Grabdenkmäler getroffen. Da hiedurch der Bestand vieler künstlerisch bedeutsamer Grabdenkmäler gefährdet erscheint, so hat das k.k. L.K. über Anregung des Herrn Konservators Prof. Dr. A. Tegnesšek den Stadtrat Marburg ersucht, wertvolle Denkmäler, selbst wenn sie nicht gepflegt werden, an Ort und Stelle zu belassen und die geringen Erhaltungskosten aus gemeindemitteln zu bestreiten. Vom Standpunkte der Denkmalpflege und des Heimatschutzes ist es sehr anzustreben, wenigstens den ältesten Teil des Friedhofes mit der Kapelle als Park zu erhalten.

MDZK: št.III.F.13,1.1914, str. 98: Tätigkeitsbericht.

Naprosila dr. Verbovka, da bi kupila prava loža

Je. Slov. 1875 št. 2 str. 2
Sklep mariborskih rodoljubov na čitalniški seji 11. jan. 1876 je bil :
"Kapeli na Mariborskem pokopališču, kjer Slomšek počiva, se bode vzdala po g. Schulz-u krasno izdelana plošča iz belega marmorja z umetno izrezanim knezoškofijskim grbom in latinskim napisom, ki ga sestavi sedanji knezoškof Lavantinski..."

Naši dopisi. Iz Maribora. - NOVICE, 2. februar 1876. L. XXXIV, list 5, str. 38.

Marijina cerkev "na Lebarju" pri Mariboru. Ta cerkvica je stala blizu koroških vrat, na zunanji strani, po njej so se ta vrata imenovala tudi "Frauen-Thor". Orožen (Das Bisthum Lavant I., str. 539, 550) to cerkvico samo omenja ter poroča, da je blizu nje kapelanija sv. Magdalene in sv. Marte, katero je ustanovil župnik Jurij Schwentenkrieg (6k. 1450-1465), imela opekarno z dotičnim zemljiščem ("ein Ziegelstadel sammt Grund im Burgfried am Leber bei Marburg bei u. l. Frauen Kapellen, welcher man davon jährlich dient 3 Schilling Pfennige und 10 Pfennige"). Nekaj več je o tej cerkvici pisal rajni dr. Jos. Pajek v "Voditelju" (l. 1898. str. 120, 203, 277-283). On je sprva domneval, da so cerkev l. 1532 porušili Turki, a to domnevo je opustil, opirajoč se na Puffa, ki pravi, da je l. 1549 imel Maribor več izvrstnih pridigarjev, med njimi Lavrencija Vorstädterja, a kepelana pri Mariji na Lebarju, - torej je še cerkev takrat stala, - in pa neki izpisek, ki si ga je bil izpisal rajni Bäckhwidmanstetter iz arhiva krškega kapitola in mu ga (Pajeku) dal v uporabo, in v tem se omenja jo vinogradi "von der Frawnkirche zu Marburg". Daljnih poročil dr. Pajek ni našel o tej cerkvici.

Po dobroti preč. g. stolnega župnika Fr. Moravca mi je pa došel v roke star urbarij mestne župnije mariborske iz l. 1571. (sega do l. 1580), katerega še ni nihče uporabil, a v njem se nahaja več podatkov zato to cerkvico.

F. Kovačič: Marijina cerkev "Na Lebarju" pri Mariboru.

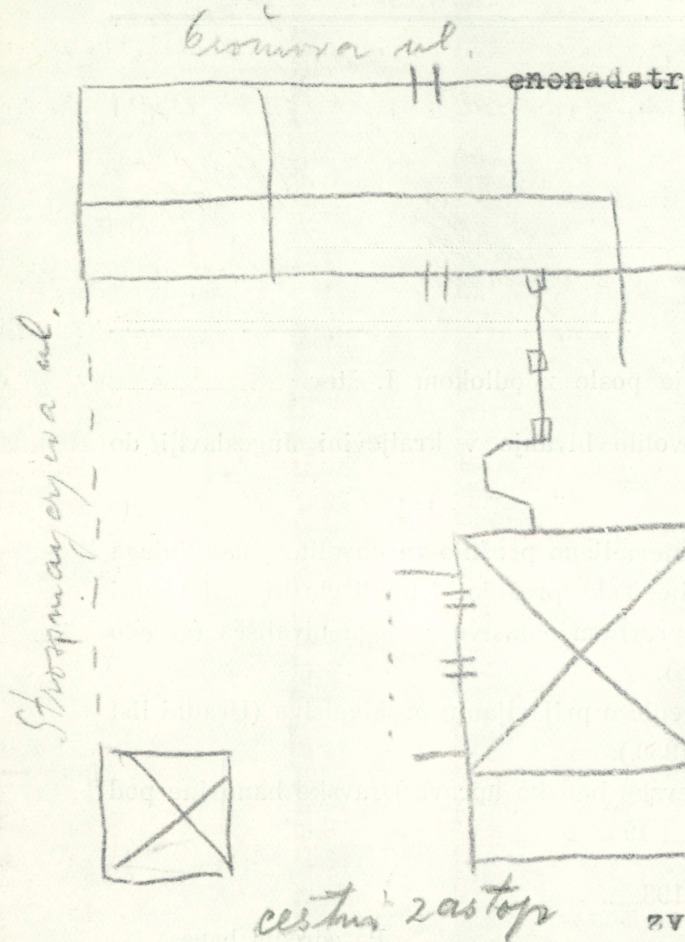
ČZN. II. 1905. str. 76.

Tu je bila kapela sv. Florijana, ki je bila konsekrirana 1.1519: "1519 mensis octobris die 19 consecravit capellam cum altari in honore S. Floriani martiris in curia monasterii Vittring in oppido "argkburg."

Ign. Orožen: Das Bisthum und die Diözese Lavant, 1.1875,
1. del, str. 539.

Tudi vetrinjski dvor, pred katerim je stala starodavna c. sv. Ulrika je imel svojo kapelico, katero je posvetil lavantinski škof Leonard 1.1519 v čast sv. Florijana. Sedanja lekarnica je bila ta nekdanja kapela.

Slov. gospodar, 1.1873, str. 399.



Vsa zunanja fasada sodobna. Tri hiši ob cesti klasicistična, prav tako v zveznem traktu med obema poslopjema. Fasada zanemarljena, a se lahko restavrira. Poslopje z dvorano nekoliko bogatejše, a očitvidno iz iste dobe, sr. 19. stol. Nad dvoriščnim vhodom v poslopje ob ulici moderen napis: *MDCCCXII* Erbaut in Jahre von Carl Gerdes aus Lubeck. V fasado stolpa ob cesti in fasado dvorane so vzdane velike topovske krogle. Zvezi trakt ima v garaji Gospojini ul. klasicistično fasado z masivnimi štukiranimi loki v pritličju (okna in stropnice?) dorskim stebričjem iz polstebrov in ogelnih pilastrov. Fasado dvorane nekdanje cerkve je v pritličju poživljena s pilastri, ki nosijo gekropft venec v višini venca zveznega poslopja. Nad tem pa ožja atika s kri

žem (maltežkim?) in baročna uokvirjenim oknom, ter kamnitimi ogelnimi vazami. Nad vhodom je na kovinski plošči sledeč napis: Haec ecclesia erecta sumptibus equitum sacri milit. ordinis hyerosolim. anno MD in usum moralium coelestinarum anno

Dom. MDXXXII a Turcis globis lapidibus impetitu fuit qui adhuc dum conspici possunt in attigui palatii atrio. lib: bar: Gödel de Lanoy V-praesid. consilii imperii austriaci et equitis S. mil. ord. hyerosol. etc.

Stele, C, 8. 11, 1930, str. 24-25.

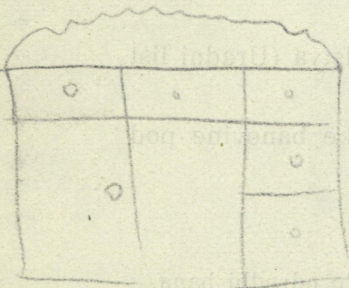
Na Orožnov ul. V sredi od ogla ločeni po eni sobi večja soba. -esen kas-tiran plafond z vdolanimi olnatimi slikami, putti pri raznih opravilih, v sredi no-sijo vence. -epi parket z zvezdami. Papirnate tapete dobro ohranjene. Oprava iz tapeciranih sedežev, miz, zof, 8 stolov, baročnih oblik, na hrbtu štikarije iz 2 pol. ali sr. 19. stol. Novejša lepa črna omarica s predali spredaj geschweift s schildpatt vložki, geometričnimi in rozete. Pozlačene figure na oglih. Drugi isto-tam. Dva portreta avstr. cesarjev ali vsaj "absb. Eden iz konca 16 ali zač. 17. stol. dober obraz. Drugi z veliko lasuljo, Leopold iz konca 17. stol. Portret dame iz časa kot starejši Habsb. Vsi doprsni. Zadnji slab ali vsaj z restavracijo pokvarjen. Portret druge dame s ² *Luci. slabo* Dve zrcali iz časa restavracije hiše spadata k opavi. Nad vratmi vdolani pozlačeni reljevi s putti. Pred og-lom še ena soba-spalna. Vidan strop. d stare oprave: precej skromna baročna o-mara na p tla enih kroglih z vloženi bandornamentiko. Kl. Kirschenholz ² gladek iz sr. 19. stol. Na njem lepa ura zač. 19. stol. ali konca 18. z alabaster ste-brički. Zrcalo spodaj, zgoraj okrogla ura, pozlačeni figurici, oboji klasic. ² in vinska trta. Dve enaki preprosti rjavi omari, čedne forme s črno lesenim o-mrežjem v šilastem loku, 1. pol. 19. stol. 2 slikani okni s ptičjimi motivi v po-

krajini.

Soba na oglu. Nova oprema, novo slikan strop. Interesnat stol z gotskim hrbtom s krogovičjem, črn, iz sr. 19. stol.

Soba proti dvorišču v oglu k zveznemu traktu. Bogat kasetiran strop s slikanimi vložki. Solidna oprava 2. pol. 1. stol. Slikano okno z 2 grboma obdanima od bučenšajb. 4 rodbinski portreti sr. 19. stol. Eden starejši z letnico 1793. Tapete in parketi. V zveznem traktu hodnih ^{in dvoranih}. Dvorana ločena po hodniku od balkona in dvorišča. Tlakovana s črno belimi kamnitimi ploščami. Prostor pravokotnega tlorisa. Slikano z rdečim vzorcem na rdečem dnu. Nasrpoti verandi ~~z~~ veliko zrcal visi, obdano z rezbarijo s putti s tremi srci na vrhu.

Pod zrcalom 3 gotski stoli. Rezljan slog 17. stol. posnemajoč pisalnik stoječ an dveh omaricah. ~~Re~~ rezljan z maskami in rastl. motivi in školjkami. Novo delo. Salonska garnitura. Vredna miza na baročno usločenih nogah, vse pozlačeno. Zofa in 4 stoli, vse tapetirane in obložene z vzorčastim blagom. *Strojica v notranjosti na usločenih nogah*



Dvoje stoječih, pozlačenih mnogoramenskih svečnikov. Ogelno zrcalo z bogato listno ornamentiko. ~~Se~~ drugo zrcalo. 8 stenskih svečnikov z več rameni. Ogelna garnitura z zofo in 4 stoli z zeleno prevleko in vse pozlačeno. Precej zanemarjeno. Predalnik iz rdeče barvanega furnirja s hermami, egiptovsko posnemajoči poprsji in pozlačeni obojimi 1. pol. 19. stol.

3 fotelji kot pri srednji mizi. Ogelna garnitura, miza žofa in 4 stoli z veze
no baročno posnemajočo prevleko. 2 fotelja za poležavanje. Svod predstavlja
spiegelgewölbe na grlih. Srednje ravn polje je plastično uokvirjeno. V ovalu sli-
kaxkxxxr kak papež, zadnji Atila pred nimom. Po Rafaelu. Nasproti verandi v grlu
neznana zmaga nad Turki. Nad vhodom na verando, poklonitev cesarju po zmagi nad
Turki. Na desno Sobieski pred Dunajem. Na levo pomorska zmaga nad Turki. V štirih
oglih 4 plavajoče žene kot ponazoritev 4 letnih časov. Čas postanka 2. pol. 19. sto.

Stele, C, 1930, str. 28-32.

Im Hause dr. Hans Schmiderer zu Marburg wurde ein einst bei Seite gestelltes Steien - Relief aufgefunden. Aus weissem Kalkstein, 65cm hoch, 49 cm breit, in ovale Umrahmung gebracht, erhebt sich links gewendet das Brustbild eines geharnischten Mannes mit kurzgeschorenem Haar, Lippen und dichten Kinnbart, am Halse regt aus dem Harnisch eine schmale Halskrause hervor, welche vorn als Halsbinde geknotet ist und deren Enden bewegt abflattern. Der Harnisch zeigt an zulässigen Stellen Lilien zierat.

Darüber folgende Inschrift: " CAROLVS ARCHIDVX AVSTRIAE PRINCEPS ANGELICVS ANNO MDLXXI."

Somit haben wir in dem Bildnisse ein Portrait des Erzherzogs Karl II vom Jahre 1564 ab Beherrschers der inner - östereichischen Ländergruppe. Steinbildnisse dieses Fürsten sind sehr selten. Abgesehen von der Vollgestalt am herrlichen Grabmale im Dome zu Seckau ist mir nur das ebenfalls in ovaler Rahmen gegebene Brustbild über dem Portale des ehemaligen Generalcomando - Gebäudes, nunmehrigen Domherrnhofes in der Bürgergasse zu Grätz (Haus Nr.1.) bekannt. Dieses Haus verdankt diesen Schmuck dem Umstande, dass dasselbe 1576 mit der Bestimmung für ein Convict zur Erziehung katholischer Priester vom Erzherzoge erbaut wurde.

Auffallend ist jedoch an dem Steinbilde der zweite Titel: Princeps angelicus und die Verknüpfung dieses Titels mit der Jahreszahl 1571. Der Erzherzog als jüngster Sohn des Kaisers Ferdinand I. am 3. Juni 1540 geboren, dann unter der Leitung Leonhard's von Harrach erzogen, wurde in seiner Jugend an den Hof Königs Philipp II von Spanien gesendet. König Philipp II habe sich, nachdem er den Gedanken an seine eigene Verbindung mit der ewigen jungfräulichen Königin Elisabeth aufgegeben hatte, bemüht seinen Vetter Erzherzog Karl mit der Königin zu vermählen. Doch der Erzherzog vermählte sich 1.1571 mit der Tochter des Herzogs Albrecht V von Bayern.

Doch von demselben Jahre 1571 datirt das Steinbild mit dem Anspruchtitel eines Prinzen von England, was der Erzherzog niemals war, und welcher Anspruch mit der Verehelichung entgeltig aufgegeben worden sein musste.

Was nun die Verwahrung dieses Steinbildes von 1571 betrifft, so gestatte ich mir nur eine Vermuthung. Das alte Kärntner - Thor der Stadt Marburg stand nächst dem sogenannten alten Kreisamtsgebäude (jetzt Freiherr von Gödel - lan=roy) in welchem noch jetzt das von der Kette des goldenen Viesses umgebene Wap=pen des römischen Königs Ferdinand I mit dem einköpfigen Adler eingelassen ist, während auf dem Albensbergischen Hause gegenüber das Stadtwappen mit der Jahreszahl 1552 zu sehen ist. Ich vermute nun, dass das Stein- Relief des Erz=herzogs Karl ebenfalls im alten Kärntner - Thore eingemauert war. Als das Thor abgerissen wurde, führte gerade die Familie Schmiderer in dem sich ver=jüngenden Stadttheile eine Anzahl von Neubauten auf und bei diesen sich in der Mitte dieses Jahrhunderts vollziehende Umwandlungen dürfte das Relief in das neue Schmiderer - Haus gekommen sein und da eine sichere Heimstätte gefunden haben. Der Besitzer selbst hegt die Vermuthung, das Relief möchte einst in der alten Schiesstätte eingemauert gewesen sein, auf deren Grunde zur Zeit seines Grossvaters die heutige Schmiderergasse entstand. ~~Wirkhoffen~~

MDZK: št.21, str.260, l.1895, Notizen, von Bekh- Widman=stetter.

N.F.

J.Grohar: Znamenje v gozdu pri Crngrobu, sign. J.Grohar desno spod.

R.Čakopič: Vrhovi v Posavju, d.spod. R.Čakopič-

" : Kamnitnik z orači. Odlično! l.spod R.Čakopič

" : Iz kamniške okolice, d.spod.R.Čakopič

" : Trnovo, l.spod R.Čakopič

" : Breza, l.spod R.Čakopič

" : Kamnitnik manjši z orači popolnoma v senci, l.spod R.Čakopič

" : Na Mirju, sonce nad hribi, dve ženi pri vrtnarskem delu.D.spod.
R.Čakopič-

^{Gvajc}
A.Črtnar, Polje pri Mariboru, d.spod A.Gvajc

Iv.Kobilica: Josipdol na Pohorju, d.spod I.Kobilica

A.Gvajc: Savinja pri Solčavi, l.spod Gvajc

B.Čakac: 6 pastelov iz Dolenjske.

Stele, CXVII, 13.9.1946, str. 81-82.

V kapeli freske galvnega olatrja z arhit in sv. Trojico na vrhu, dober klasi-
cist. Od istega str. sli ki snemanja s križa in polaganja v grob. Če prav
čitam je na levī podpis l.1815.

Skupina Kalvarije na fasadi je S.Sojé. Podpis, vtis iz daljave: Andreas
(~~al. Messer~~) Wassermuet pinx. a.1815. Vse nesigurno razen letnice.

Stele, LIV, 15.10.1935, str.73-

C.sv. Barbare na Kalvariji, Temeljni kamen za to c. je l.1681 položil
sekauski škof rof von Thurn. Verjetno je bila c. l.1785 zaprta. L.1813 so
prosili naj se c. ponovno odpre. *v kalvariji se krita od kupa.*

Ign.Orožen: Das Bisthum und die Diözese avant, l.del, l.1875,
str. 538.

Ob času kuge l.1680 so meščani obljubili postaviti kapelo na griču poleg
mesta. L.1783 je bila na cearski ukaz zaprta. Bila je 30 let zaprta in se je
začela podirati. L.1813 so jo meščani popet popravili. Dobila je nov vel.
oltar, zvonove in orglje.

Slov. gospodar, l.1873, str. 399.

MARIBOR - Kalvarija, p.c.sv. Barbare na Kalvariji.

2.

Misser /Mässer?/ Matija. Podpisana je v kapeli sv. Barbare na Kalvariji pri Mariboru pod sliko snemanja s križa na evangelijski strani: Misser Mathias inv. et pinx. anno 1815. Na listni strani je od istega umetnika polaganje v grob, na steni za glavnim oltarjem pa nad kipom sv. Barbare sv. Trojica.

F. Kovačič: Izvestja /Steska Viktor: Slovenska umetnost.

I. Slikarstvo./

ČZN. XXIII. 1928. str. 162.

Korresk Frank berichtet, dass bei den gegenwärtigen in Ausführung befindlichen Kanalarbeiten, Freihausgasse - Hauptplatz, am 24. November, an der Stelle, wo sich das Hauptmeisterhäuschen des im Jahre 1906 für Brückenbauzwecke abgetragenen Eskomptebankgebäudes befand, ein israelitischer Grabstein aufgefunden wurde. Die teilweise stark beschädigte roh bearbeitete, vierseitige Säule aus weissem Marmor von 1m Höhe, 0.50m Breite und 2.05m Dicke lag 0.75m tief unter der Oberfläche. Sie trägt an der obern herbstischen Schriftzeichen an der linken Schmalseite, wagrecht übereinander liegend, die Buchstaben GLEPI. Aller Wahrscheinlichkeit nach dürfte der Grabstein von der einstigen Synagoge, welche bis zur Zeit Kaiser Maximilians an der Stelle der späteren, gegenwärtig als Werkstätte benutzten Allerheiligenkirche stand, wo sich nach der Überlieferung viele Grabsteine befanden, oder vom sogenannten Judenacker der einstigen Begräbnisstätte, der Marburger Israeliten (früheres Neumagazin Kärntnervorstadt), aus irgend einem Grunde her verschleppt worden sein. Unzweifelhaft hat der Grabstein ein hohes Alter. Er wurde dem Lokalmuseum übergeben.

MDZK: St.III.F.10, 1.1911, str.630: Tätigkeitsb.

Izpisek prošta M.Munda iz matrik stolne župnije - Maribor. O kiparju Jožefu Holzingeru H.J. sculptoriae artis magister etc. curis * un 1739 origine Lempa-censis(Limbuš) - poročna knjiga.

Starši Mauritius Holzinger in Katarina roj.? Oba zač.1758 že mrtva. + je 27.

3.1797 v Mariboru mesto 123. v Slovenski ul.22.52 let star.an Lungensucht.

Poročil se je prvič 29.5.1758 v stolnici v Mariboru, priče: Kriegehueber Ste-fan in Feichtinger Michael z Marijo Anno Horner (roj.8.sept.1732 Maribor.)

3 otrok. Istočasno je živel v Mariboru drug Jožef Holzinger + 19.okt.1770.

Maribor št.60, star 46 let. V matrikah ju zamenjujejo.

Drugič se je Jožef H. poročil 20.2.1770 ingennus Dominus Josephus Holzinger viduus, cum nobili virgine Anna Catharinam hči Franč.Korperja in Katarine Ce-cilije roj. Schulz, * 21.1.1753 - 18 otrok.

R.Puff, Marbur in Steiermark II.str.62 Haus N^o 118.....1800 datto das Haus Ma-ria Holzinger Wittwe des Bildhauers Holzinger, der mit seinen 19 Kindern lie-ber darbite, als seiner Geschicklichkeit zu Gestaltung Bilder missbrauchte?

Stele, CXI, 1952, str.20 - 20.

Postavili so jo ~~1892~~ na prestoru med Domgasse in Domplatz. L.1892 so jo podrli in tu postavili pošto poslopje. Bolnica je bila za Jožefa I^a spremenjena v mestno bolnišnico. Kapela, ki jen bila zraven pa je bila tedaj opuščena, pozneje spremenjena v gledališče in v dekliško šolo.

Ign.Orožen: Das Dekanat Neikirchen, 1.1893, str.587.